

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia

1. 10.

2013 r.

DPrC-I-4192-3/13

dot. BPS/KU-034/425/1./13

Pan

Piotr Zientarski

Przewodniczący

Komisji Ustawodawczej

Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

szanowny Panie Przewodniczący!

W odpowiedzi na pismo, znak BPS/KU-034/425/1./12, dotyczące sporządzenia opinii w przedmiocie *senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk senacki nr 425)* oraz oceny skutków finansowych wejścia w życie projektowanej ustawy, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

I. Istota projektowanej ustawy

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk senacki nr 425), zwany dalej „projektem”, ma na celu dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 marca 2013 r. (sygn. akt SK 30/09).

W sentencji tego wyroku Trybunał stwierdził, iż *art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, Nr 152, poz. 1016 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 92, poz. 531, Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, Nr 163, poz. 981 i Nr 240, poz. 1431 oraz z 2012 r. poz. 1101)* w zakresie, w jakim w postępowaniu nieprocesowym wszczętym z urzędu nie przewiduje zwrotu opłaty od skargi na postanowienie referendarza sądowego uwzględnionej z innego powodu niż oczywiste naruszenie

prawa, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i nie jest niezgodny z art. 77 ust. 1 oraz art. 176 Konstytucji.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał wskazał, że w interesie publicznym jest, aby dane zawarte w KRS, którego celem jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, odpowiadały rzeczywistości. Skarga na czynność referendarza, złożona przez zainteresowanego wobec dokonania przez referendarza wpisu niezgodnego z rzeczywistością – co miało miejsce w sprawie, na kanwie której wniesiono skargę konstytucyjną – jest sposobem na odwrócenie skutków takiego orzeczenia.

Trybunał podniósł też, że skutkiem zakwestionowanego przepisu, który uzależnia zwrot opłaty od skargi na orzeczenie referendarza od stwierdzenia przez sąd uwzględniający tę skargę oczywistego naruszenia prawa, jest stan niepewności co do ekonomicznego bilansu podejmowanych czynności procesowych, który może w istotny sposób rzutować na decyzje o wystąpieniu z tym środkiem zaskarżenia. Z tego też względu obowiązujące przepisy godzą w prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności. Przyjęta regulacja jest ponadto sprzeczna z zasadą ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Projekt przewiduje zmianę przepisów art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. e oraz f ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, z późn. zm.), zwanej dalej „u.k.s.c.”, w zakresie, w jakim w postępowaniu wszczętym z urzędu przepisy te nie przewidują zwrotu opłaty od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej, a także skargi na postanowienie referendarza sądowego – uwzględnionych z innego powodu niż oczywiste naruszenie prawa.

Projektowana zmiana ma więc szerszy zakres przedmiotowy niż wyznaczony ww. wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, który nie obejmuje swą treścią kwestii zwrotu opłaty od apelacji, zażalenia oraz skargi kasacyjnej – uwzględnionych z innego powodu niż oczywiste naruszenie prawa.

II. Uwagi szczegółowe do projektowanych przepisów

Proponowana ustawa w zakresie, w jakim przewiduje realizację ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, zasługuje na aprobatę. Natomiast propozycja wykraczająca poza zakres tego wyroku – wydaje się zbyt daleko idąca.

Należy podzielić wątpliwości podniesione w uwagach Sądu Najwyższego do projektu, przesłanych Przewodniczącemu senackiej Komisji Ustawodawczej przy piśmie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2013 r., znak BSA-I-021-314/13. W szczególności należy wziąć pod uwagę fakt, że przedmiotowy wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczył stanu faktycznego, w którym referendarz sądowy wydał wadliwe postanowienie w postępowaniu rejestrowym. W odniesieniu do tego postanowienia złożono środek zaskarżenia, który spowodował stwierdzenie wadliwości działania referendarza. Doprowadzono w ten sposób do zapewnienia zgodności rejestru przedsiębiorców z rzeczywistym stanem rzeczy, co pozostaje nie tylko w interesie skarżącego, ale jest bardzo istotne z punktu widzenia interesu publicznego oraz służy zapewnieniu bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.

Tymczasem projektowany art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. e u.k.s.c. przewiduje, że sąd z urzędu ma zwrócić stronie całą uiszczoną opłatę także w przypadku wniesienia apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej, jeżeli środek zaskarżenia został uwzględniony w sprawie, w której postępowanie wszczęto z urzędu, a w pozostałych przypadkach – tylko wtedy, gdy sąd odwoławczy lub Sąd Najwyższy stwierdził oczywiste naruszenie prawa. Jak to podniesiono w uwagach Sądu Najwyższego do projektu, *propozycja ta będzie dotyczyć przykładowo spraw o uchylenie ubezwłasnowolnienia (art. 559 § 1 k.p.c.), rodzinnych i opiekuńczych (art. 570 k.p.c.) lub o zmianę prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku (art. 690 § 2 k.p.c.). W sprawach tych uczestnicy postępowania składają zażalenia na postanowienia wpadkowe, apelacje i skargi kasacyjne w celu obrony własnych, niejednokrotnie kolidujących interesów, przy czym wskazane środki zaskarżenia mogą być składane w przeciwnych kierunkach, na dwóch szczeblach instancji, tak w postępowaniu głównym, jak i w postępowaniach wpadkowych.*

Wydaje się, że w wymienionych wyżej sprawach, w których niejednokrotnie interes uczestnika postępowania odgrywa główną rolę, brak jest dostatecznie ważnych powodów, które uzasadniałyby odstępstwo od ogólnej zasady odpłatności wymiaru sprawiedliwości. W każdym razie nie przedstawiono takich w uzasadnieniu projektu.

III. Ocena skutków finansowych

Wejście w życie projektowanej ustawy może spowodować skutki finansowe dla budżetu państwa w części 15 „Sądy powszechne”, a to ze względu na obowiązek zwrotu pobranej opłaty sądowej (w szerszym niż dotychczas zakresie).

Wskazać trzeba, że w chwili obecnej trudno jest określić liczbę wadliwych rozstrzygnięć wydanych przez sądy czy referendarzy sądowych w poszczególnych kategoriach spraw (wszczętych z urzędu lub z inicjatywy zainteresowanego), a następnie uchylonych w wyniku zaskarżenia; nie ma też możliwości określenia rodzaju popełnianych błędów. Dlatego też Ministerstwo Sprawiedliwości nie dysponuje danymi, na podstawie których możliwe byłoby oszacowanie ewentualnych skutków finansowych. Jednocześnie należy stwierdzić, że w związku z wejściem w życie projektowanej regulacji zwroty pobranych opłat sądowych nie powinny znacząco wpłynąć na zmniejszenie dochodów budżetu państwa w części 15 „Sądy powszechne”.

z uznomi powstom

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU